

Läs programmet i mobilen:

PROGRAM

Colin Scobie violin | George Smith violin | Elliott Perks viola | Duncan Strachan cello

Maxwell Quartet

6 nov Magle konserthus, Lund
7 nov Dunkers kulturhus, Helsingborg
8 nov Laholms teater
11 nov Kulturhuset Argus, Falkenberg
12 nov Gammalstorps kyrka, Sölvesborg

Legato

MUSIK I SYD
SKÅNE • KRONBERG

Länsmusiken
MUSIK I BLEKINGE

MUSIK HALLANDIA
MUSIK I BLEKINGE

Musik i Blekinge

REGION
BLEKINGE

Program

Joseph Haydn (1732 – 1809) Stråkkvartett Ess-dur op 20 nr 1
I. Allegro moderato
II. Menuetto. Un poco allegretto
III. Affetuoso e sostenuto
IV. Finale. Presto

Skotsk trad. / Maxwell Quartet Gather

-paus-

L. v. Beethoven (1770-1827) Stråkkvartett nr 14 ciss-moll op 131
I. Adagio ma non troppo e molto espressivo -
II. Allegro molto vivace -
III. Allegro moderat -
IV. Andante ma non troppo e molto cantabile-
V. Presto -
VI. Adagio quasi un poco andante -
VII. Allegro

Maxwell Quartet:

Colin Scobie, violin

George Smith, violin

Elliott Perks, viola

Duncan Strachan, cello

Franz Joseph Haydn hade en far som älskade musik och brukade ge konserter med alla sina barn. Joseph hade en alldeles särskild begåvning och sändes endast 6 år gammal till en släkting i Hainburg för att lära sig spela och sjunga efter noter. Efter två år antogs han som korgosse i Stefansdomen i Wien och i Wien skulle han stanna i tjugo år. Vid sidan av körsjungandet studerade han för C. Ph. E. Bach och började frilansa som kompositör och musiklärare.

1761 utsågs Haydn till "Kapellmeister" vid Esterhazys hov vilket blev livsavgörande. Här fanns musiker och en hel orkester att komponera kammar-

musikverk (i synnerhet stråkkvartetter), mässor, oratorier och konserter för. Han blev en av wienklassicismens förgrundsgestalter och tillskrivs gärna som skapare av den moderna stråkkvartetten och symfonin som vi känner dem idag.

Haydns popularitet som kompositör spreds över Europa och han delade sin tid mellan Esterhazys hov och det offentliga livet i Wien. Han var en ivrig supporter till den unge Wolfgang Amadeus Mozart, och bland hans elever fanns Ignaz Pleyel och Ludwig van Beethoven. Elever och kollegor kallade honom kärleksfullt för "Fader Haydn".

Haydns karriär sträckte sig över sju decennier. Han lämnade efter sig inte bara en lång och imponerande verklista, utan även ett eftermäle som en ärlig, blygsam och humoristisk person.

Stråkkvartetterna med opustalet 20 skrevs 1772 och det är nu som Haydn tar ifrån förstaviolinens tjing på att alltid spela melodin med de tre understämmorna som evigt ackompanjerande – nu ges även dessa instrument möjligheten att vara melodiförande. Beethoven studerade dessa kvartetter ingående innan han själv började komponera sina egna första, och Brahms var lycklig ägare till originalmanuskriptet som han nogsamt dissekerade och kommenterade. Kvartetterna går under smeknamnet ”Solkvartetterna” beroende på att omslaget till den första utgåvan pryddes av en sol.

Första satsen i Stråkkvartett Ess-dur op 20:1 är ett förtjusande Allegro moderato. Den följs av en frimodig menuett, Allegretto med en lite försiktig mittdel. I den långsamma, vackra tredje satsen, Affettuoso e sostenuto är det faktiskt förstaviolinisten som genomgående får bära fram melodin. Allt slutar i ett kort, synkoperat Presto.

Maxwell Quartet's Colin, George och Duncan är alla uppväxta med den skotska folkmusiken klingande i öronen, och tillsammans med Elliot har de tillsammans som stråkkvartett utvecklat sin egen folkmusikaliska röst. Musik från år 1200 fram till idag; keltiska, enstämmiga hymner hämtade från handskriften Inchcolm Antiphoner, fiskarvisor, säckpipsmarscher från Yttre Hebriderna och fiollåtar från Shetland, sammanförs,

samverkar och väcks till nytt liv i Gather. ”Vi är övertygade om att folkmusik är ursprunget, grunden för klassisk musik, och vi syftar till att förena de två på ett unikt, fritt och meningsfullt sätt. För oss är varje melodi en sång, varje rytm en dans” säger ensemblen.

Ludwig van Beethovens kvartetter tillkom under tre perioder som på sätt och vis också speglar hans livs skeden: Den tidiga perioden, 1798–1801 då han skrev nr 1–6, var en tid då han hade flyt och framtiden tycktes ljus och optimistisk. Men något förfärligt var på väg att hända med honom, för det var nu vid 30 års ålder som hörselns började svikta. I mellanperioden 1806 – 1811 då han var uppburden och etablerad i det Wienska musiklivet skrevs kvartett 7–11. Till sist, 1824–26, sedan ett par år i fullständig tystnad, summerar han sitt liv i de återstående nr 12 – 16.

Beethoven hade just lagt handen vid sin sista pianosonater, den magnifika Missa Solemnis och den nionde symfonin vars succéartade uruppförande han själv, dövheten till trots, dirigerat. Men dövheten hade gjort honom avskuren från världen, han var ensam, förläggarna bråkiga, ekonomin bedrövlig och själen djupt olycklig. Då kom en beställning från furst Nikolaj Galitzin och Beethoven tog upp kvartettskrivandet igen. Från maj 1824 till november 1826 (fyra månader före sin död) komponerade han tre kvartetter tillägnade Galitzin och samtidigt ytterligare två på eget initiativ.

Ciss-mollkvartetten är komponerad i sju satser med mycket skiftande karaktär och längd, och spelas attacca dvs utan avbrott.

Kvartettens inleds originellt i Adagio: en långsam fuga, uppbyggd kring ett sorgset tema. Andra satsen Allegro molto vivace går i hoppfullt dur, en sorglös dans i snabb 6/8-takt åtföljd av ett allvarligt, knappa minuten långt Allegro moderato som leder in i den betydligt längre fjärdesatsen, Andante ma non troppo e molto cantabile. Den är skriven som en variationsats där temat presenteras som en stafett mellan de båda violinstämmorna, och därpå följer 6 variationer av vilka den sista är påtagligt nervös innan den lugnar ner sig och satsen slutar i några fjäderlätta pizzicaton.

Den femte satsen Presto är en skojfrisk scherzosats med spänstiga och frimodiga teman. Mot slutet av satsen spelar musik-

erna med stråken sul ponticello (vid stallet) vilket ger en säreget glasartad klang – frågan är hur Beethoven tänkte, hade han hört det ljudet en gång eller var det något han skapade i sin fantasi?

Den sjätte lilla satsen Adagio quasi un poco andante är en kort, sorgsen överledning till kvartettens sjunde och avslutande del, Allegro, som börjar kraftigt och nästan grovt, följt av ett mindre kantigt men mörkare tema och även en tredje, melankolisk melodi, och därefter återkommer de olika temana i olika förändringar innan en kraftfull coda avslutar vad många anser vara Beethovens största kvartett.

© Programtexter Musik i Syd / Gerd Román Hall

Maxwellkvartetten består av fyra nära vänner som under uppväxten spelade folkmusik och klassisk musik tillsammans i ungdomsorkestrar och musikskolor runt om i Skottland. Officiellt startade gruppen 2010 på Royal Conservatoire of Scotland. Snart blev de utsedda till Residency Artists for Enterprise Music Scotland 2011–2013 vilket ledde till omfattande konsertturnéer.

Som vinnare av förstapriset och publikpriset vid Trondheim International Chamber Music Competition 2017 och hyllade som ”briljant fräcka, överraskande och upphetsande” av The Scottish Herald, anses Maxwell Quartet som en av Storbritanniens mest spännande unga stråkkvartetter. De har starka rötter i folkmusiken och är hängivna arbetet att bredda stråkkvartet-

trepertoaren. Förutom sin egen festival, Loch Shiel i västra Skottland, är de för närvarande ”Associate Artist” på Royal Coservatoir of Scotland i Glasgow.

Kvartetten framträder regelbundet i Europa och gjorde 2019 turnédebut i USA där omdömet från New York Times recensent löd ”uttrycksfulla artister som i sina program kombinerar karisma och äventyrlighet”.

Debut-cd:n från 2019 innehåller Haydnkvartetter varvade med egna kompositioner utifrån skotsk folkmusik. Inspelningen, liksom dess uppföljare året efter, togs emot av en unisont hyllande kritikerkår. Under 2023 planeras ett tredje album.